

SZOBORPARKŐR

Anya csak egy van

szöveg: Jolsvai András, fotó: Tanyi Adrienne

Na, ez a közhely is csak épp annyira igaz, mint a többi: semennyire. Szoborilag bizonyosan. Merthogy amióta csak köztéri szobor van a világon – vagy tán még annál is régebben –, ez volt, van, maradt és lesz az egyik legnépszerűbb témája az alkotóknak, az anyaság. Strapabíró és főleg üdítően rendszerfüggetlen téma ez, s amíg világ a világ, nyilván az is marad. (Hacsak a klónozás és a háromdés nyomtató feltalálása nem teszi majd végleg zárójelbe az emberiség fennmaradásának ezt a jól bevált, évezredes útját: de, ahogy mondani szokás, ne szaladjunk ennyire előre.)

Úgynevezett anyaszoborral Budapest is Dunát lehet rekeszteni. (Szegeden, értelemszerűen, Tiszát, de mi azért csak maradjunk, már csak lapunk címe okán is, a székesfővárosnál.) Egészen pontos számadattal nem is tudok szolgálni önöknek: a címek alapján nehéz végösszeget mondani, hisz az alkotói fantázia néha megtréfálja a statisztikust: az anya, anyaság,

anya gyermekével címek mellett feltűnhet a Szoptató nő, mondjuk, de nem tűnhet fel a Gyermek anyjával variáció, például, és ez csak egyike a nehézségeknek. Úgy-hogy maradjunk anyyiban, közttereinket és középületeinket több tucat vonatkozó témájú alkotás díszíti, fennen hirdetve a magyar anyák dicsőségét.

Érdekes elméleti kérdés, miért csak gyermekkel együtt ábrázolható (és ábrázolandó) egy anya? Hiszen a valóságban gyakran fordul elő, hogy a gyermek, mondjuk, alszik a másik szobában, vagy lemegy játszani a pajtásaival, esetleg óvodában tartózkodik vagy csak a járdán jócskán lemaradva követi anyját. Szoborban azonban nem találtam ilyen megoldást. Azt mondhatjuk tehát, ebben a filozófiai magasságban legalábbis, hogy gyermek teszi az anyát: szobrász legalábbis csak így tudja elképzelni. Tanulságosabb viszont, hogy – akármi történt is a népességfogyás megállítására az elmúlt száz évben hazánkban – egy, azaz egyet-

lenegy anyaszobor kivételével mind a többiek kizárólag egyetlen gyermeket tudnak felmutatni. Anya egyke gyermekével – ez volna a korrekt cím, ha belegondolunk. (S ha már belegondoltunk, nincs mit csodálkoznunk azon, hogy fogy a magyar.) Persze, tudom én, hogy itt közrejátszanak anyag-megmunkálási szempontok is, nem véletlen, hogy a szoptató póz a legnépszerűbb, az voltaképpen egy körcikkből kifáragható (ha az anyai fej, ahogy illik, meghatottan ráhajol ilyenkor a jól karbantartott – szójáték, csak mondom – kisdedre). Itt a szobrásznak nincs túl nagy mozgáster, legfeljebb azt döntheti el, jobbkezes vagy balkezes anyát ábrázol, az összes többi, az anatómia ősi szabályai szerint, úgyis kiadja magát. Ha viszont a gyermek túl van már a csecsszopó koron, akkor a művész mégis csak hozzáadhatja a maga gondolatait a nagy egészhez.

Mondom, ebben a témakörben a bőség zavarával küzdünk, *Medgyessy Ferenctől ifj. Szabó Istvánig, Kerényi Jenőtől Mikus Sándorig, Szandai Sándortól Hűvös Lászlóig* (és sokan másokig) terjed a skála.

Hogy mi mégis *Somogyi József* alkotását, a Török utca torkolatában felállított Anyaságot választottuk, annak kizárólag légtornászati okai vannak. Leszögezném azért, indulásképpen, hogy e sorok írója kimondottan kedveli a Somogyi-szobrok többségét, a vásárhelyi Szántó Kovács János évtizedes kedvence volt, pláne, hogy mi csoda cirkusz alakult körötte. És tisztában van azzal is, hogy ez a különös, vázszerű figurativitás nem azonos a sültrealizmussal. Mindazonáltal szelíden arra kérem az olvasót, hogy nézze meg alaposan ezt a szobrot, aztán kerítsen valahonnan egy gyereket, és próbálja vele kivitelezni ezt a légtornászokat is megszágyenítő pózt. Akiknek sikerül, azok között értékes jogatanfolyam-jegyeket sorsolunk ki. (A szerző! – a szerk.) ●

Névjegy:

Anyaság, Török utca 7., felállítva 1958-ban, alkotó Somogyi József.

